

APSTIPRINU
LBTU Inženierzinātņu un informācijas
tehnoloģiju fakultātes dekāns

Gatis Vītols

Jelgavā, 2024. gada 29. janvārī

**Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes
Inženierzinātņu un informācijas tehnoloģiju fakultātes Datoru sistēmu un datu
zinātnes institūta, Matemātikas un fizikas institūta, Inženiertehnikas un
enerģētikas institūta, Mehānikas un dizaina institūta**

DARBA AIZSARDZĪBAS INSTRUKCIJA

Nr. 6

DARBAM AUDITORIJĀS UN DATORU KLASĒS

**LBTU Inženierzinātņu un informācijas tehnoloģiju fakultātes institūtu
apsaimniekotajās auditorijās un datoru klasēs Lielā ielā 2 un J. Čakstes bulvāris
5, Jelgavā, LV3001, nodarbinātajiem, izglītojamajiem un praktikantiem.**

Izstrādāta saskaņā ar LR Darba aizsardzības likumu un
2010.gada 10.augusta Ministru kabineta noteikumiem Nr.749
“Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos” un, kā arī
izvērtējot situāciju LBTU Inženierzinātņu un informācijas
tehnoloģiju fakultātes apsaimniekotajās telpās Lielā iela 2,
Jelgavā.

LBTU IIFT DARBA AIZSARDZĪBAS INSTRUKCIJA Nr. 6
DARBAM AUDITORIJĀS UN DATORU KLASĒS

1. Vispārīgās prasības

- 1.1. Inženierzinātņu un informācijas tehnoloģiju fakultātes (turpmāk IITF) Datoru sistēmu un datu zinātnes institūta (turpmāk DAZI) un Matemātikas un fizikas institūta (turpmāk MAFI) apsaimniekotās auditorijas (Nr. 101., 103., 107., 212., 218., 217., 220., 313., 317.) un datoru klasēs (Nr. 25., 27., 28., 31., 32., 47., 115., 217., 220., 221., 287., 301., 320.) izvietotas Jelgavas Pilī, Lielā ielā 2, Jelgavā.
- 1.2. Inženierzinātņu un informācijas tehnoloģiju fakultātes Inženiertehnikas un enerģētikas institūta (turpmāk MEHI) un Mehānikas un dizaina institūta (turpmāk MED) apsaimniekotās auditorijas (238., 241., 212., 314., 431., 433., 436., 336., 338., 339., 327., 509., 511.) un datoru klasēs (Nr. 205., 216., 233., 312., 340., 408., 527.) izvietotas J. Čakstes bulvāris 5, Jelgavā.
- 1.3. Darba aizsardzības instrukcija „DARBA AIZSARDZĪBAS INSTRUKCIJA DARBAM AUDITORIJĀS UN DATORU KLASĒS” (turpmāk tekstā Instrukcija) ir saistoša Inženierzinātņu un Informācijas tehnoloģiju fakultātes nodarbinātajiem un izglītojamajiem, tai skaitā mācību spēkiem, darbiniekiem, praktikantiem un visu fakultāšu studējošajiem, kuriem ieplānotas nodarbības IITF institūtu apsaimniekotajās auditorijās un datoru klasēs.
- 1.4. Lai nodrošinātu ugunsdrošības, darba un civilās aizsardzības normu un prasību ievērošanu, ar IITF Dekāna rīkojumu tiek nozīmēti darbinieki, kuri ir atbildīgi par nodarbināto un izglītojamo darba aizsardzības un ugunsdrošības instruktāžu veikšanu. (Nodarbinātie un izglītojamie jāiepazīstina ar savas struktūrvienības atbildīgo darbinieku un jābūt pieejamai šī darbinieka kontaktinformācijai auditorijās un datoru klasēs).
- 1.5. Par IITF institūtu studiju procesā par nodarbināto var strādāt un piedalīties studiju procesā kā izglītojamais drīkst persona, kurai ir veikta ievadapmācība, instruktāža ugunsdrošībā, instruktāža elektrodrošībā, instruktāža pirmās palīdzības sniegšanā un kuras veselības stāvoklis ir pārbaudīts un atbilst veicamajam darbam.
- 1.6. Sākotnējo instruktāžu darbavietā nodrošina nodarbinātajiem un izglītojamajiem, kuri:
 - uzsāk darba pienākumu pildīšanu darbavietā vai studijas, tai skaitā ražošanas vai mācību prakses ietvaros;
 - ir norīkoti citā darbavietā vai cita darba veikšanai;
 - ieradušies praksē vai komandējumā;
 - veic darbus citas LBTU struktūrvienības vai cita uzņēmuma teritorijā.
- 1.7. Atkārtoto instruktāžu nodarbinātajiem veic sākotnējās instruktāžas apjomā ne retāk kā vienu reizi diypadsmit mēnešu laikā, bet izglītojamajiem ne retāk kā vienu reizi sešu mēnešu laikā.
- 1.8. Neplānoto instruktāžu organizē, ja:
 - auditorijās un datoru klasses mainās darba apstākļi, darba raksturs, darbavieta, darba aprīkojums, mainās darba vai studiju process vai rodas citi faktori, kas var ietekmēt nodarbinātā drošību;
 - noticis nelaimes gadījums auditorijās un datoru klasēs nodarbinātajiem un izglītojamajiem citās LBTU struktūrvienībās;
 - nodarbinātais vai izglītojamais bija pārtraucis darbu vai studijas uz laiku, kas ilgāks par 60 kalendāra dienām.
- 1.9. Nodarbinātais un izglītojamais drīkst neuzsākt darbu, ja:
 - 1.9.1. nav veikta šī instruktāža vai kāda no šīs Instrukcijas punktā Nr. 1.5. uzskaņītajām sākotnējām, atkārtotajām vai neplānotajām instruktāžām;
 - 1.9.2. nodarbinātajiem nav veikta apmācība darbam ar auditorijas un datoru klasses aprīkojumu un datortehniku;
 - 1.9.3. darba apstākļi, ugunsdrošība un elektroiekārtas rada draudus personiskajai vai apkārtējo cilvēku veselībai un dzīvībai;
 - 1.9.4. nodarbinātajiem nav veikta Obligātā veselības pārbaude (OVP) saskaņā ar 10.03.2009.

- MK noteikumiem Nr.219 "Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude";
- 1.9.5. auditorijās un datoru klasē aizliegts uzsākt darbu un studijas alkoholisko dzērienu, narkotisko, psihotoksisko vai citu apreibinošo vielu ietekmē;
- 1.9.6. nodarbinātajām par darba neuzsāšanas iemeslu jāziņo institūta direktoram un apsaimniekošanā esošā institūta laboratoriju vadītājam, bet izglītojamais ziņo sava studiju kursa mācību spēkam.
- 1.10. Auditorijās un datoru klasēs iespējami šādi darba vides riska faktori:
- 1.10.1. darbs ar datoru (ilgstoša atrašanās vienā pozā, redzes sasprindzinājums);
 - 1.10.2. nepareizs auditorijas un datoru klases mēbeļu, aprīkojuma un datoru izvietojums;
 - 1.10.3. paaugstināta vai pazemināta gaisa temperatūra (norma gada aukstajā periodā 19–25 C, gada siltajā periodā 20–28 C, ja nodarbinātie vai izglītojamie veic I kategorijas darbu, kas prasa nelielu fizisku piepūli);
 - 1.10.4. palielināts vai samazināts relatīvais gaisa mitrums (norma gan gada aukstajā, gan siltajā periodā 30–70 %);
 - 1.10.5. palielināts gaisa kustības ātrums (caurvējs) vai samazināts gaisa kustības ātrums (nenotiek gaisa apmaiņa – sasmacis gaiss) (norma gan gada aukstajā, gan siltajā periodā 0,05–0,15 m/s, ja nodarbinātie vai izglītojamie veic I kategorijas darbu, kas nav saistīts ar fizisku piepūli vai prasa nelielu fizisku piepūli);
 - 1.10.6. nepietiekams vai apžilbinošs apgaismojums (minimālais apgaismojuma līmenis auditorijās un datoru klases darbā ar datortehniku, laboratoriju aprīkojumu un dokumentiem ir vismaz 500 lx);
 - 1.10.7. traucējošs troksnis no datortehnikas un cita auditoriju vai datoru klašu aprīkojuma;
 - 1.10.8. elektriskās strāvas trieciens, ja prezentāciju tehnika, datortehnika, elektroiekārtas vai elektroinstalācija ir bojāta;
 - 1.10.9. traumu (aizķeršanās, paklupšana, bojātas mēbeles), tostarp mikrotraumu risks;
 - 1.10.10. psihoemocionālā slodze (darba laika trūkums, palielināta atbildība, troksnis);
 - 1.10.11. lai mazinātu darba vides riskus, ne retāk kā vienu reizi divpadsmit mēnešu laikā veic darba vides risku novērtēšanu, un ar DVR novērtējumu iepazīstina nodarbinātos.
- 1.11. Nodarbinātajiem un izglītojamajiem ir pienākums izmantot šādus aizsardzības līdzekļus:
- 1.11.1. darba un atpūtas laika organizācija;
 - 1.11.2. atslodzes vingrinājumi ķermenim un acīm;
 - 1.11.3. drošības zīmes (piemēram, „Bīstami – elektrība”, ugunsdzēsības aparāta atrašanās vietas, evakuācijas virzienu norādes);
 - 1.11.4. vispārējā ventilācija un regulāra telpu vēdināšana;
 - 1.11.5. vispārējo apgaismojumu un logu žalūzijas;
 - 1.11.6. auditorijās un datoru klasēs jāuzturtīrība un kārtība.
- 1.12. Nodarbinātajam un izglītojamajiem jāiepazīstas ar telpu ugunsgrēka “Evakuācijas plānu” un jāievēro IITF ugunsdrošības instrukcija Nr. 1.1. un Nr. 1.2. „Ugunsdrošības instrukcija” un ugunsgrēka gadījumā jārīkojas saskaņā ar instrukciju Nr. 2.1. un Nr. 2.2. “Plāns rīcībai ugunsgrēka gadījumā”.
- 1.13. Nodarbinātajam un izglītojamajiem jāievēro elektrodrošības instrukcija Nr. 3 „Darba aizsardzības instrukcija elektrodrošībā” un, jāievēro elektrodrošības pamatnoteikumi:
- 1.13.1. auditorijās un datoru klases nodarbinātie, kuri veic darbus ar elektroietaišu (dators, projektors, kopēšanas aparāts, putekļusūcējs u.tml.) pieslēgšanu elektrotīklam vai veic telpu, kurās atrodas elektroiekārtas, uzkopšanu, jābūt piešķirtai “A elektrodrošības grupai neelektrotehniskajam personālam”;
 - 1.13.2. auditorijās un datoru klasēs nodarbinātajiem jāzina, kur atrodas telpas sprieguma atslēgšanas centrālais slēdzis un jābūt instruētam, kā var telpai atslēgt spriegumu;
 - 1.13.3. cilvēka dzīvību apdraud elektriskā strāva, kuras spriegums ir ne tikai 220 V, bet arī 12 V un 36 V, tādēļ nodarbinātajiem un studējošajiem aizliegts:
 - veikt jebkādu elektroinstalācijas, elektroiekārtu, tai skaitā datortehnikas remontu un patvalīgi elektrotīklam pieslēgt jebkādas elektroierīces;

- atvērt elektrosadales skapjus, sadales kārbas un veikt jebkādus darbus tiešā neizolētu vadu un elektroiekārtu atvērto daļu tuvumā;
 - novietot virs vai uzkarināt uz elektrības vadiem dažādus priekšmetus;
 - tūrīt datortehniku, elektroietaises vai apgaismes ķermenęs tad, kad tie elektriskajam tīklam pieslēgti un atrodas zem sprieguma;
 - Ja cilvēks nonācis saskarē ar elektrisko strāvu vadošām daļām, kuras atrodas zem sprieguma, viņš ātri jāatbrīvo no tās iedarbības, izslēdzot centrālo slēdzi, un līdz neatliekamās medicīniskā palīdzības darbinieku ierašanās brīdim nekavējoties jāsniedz pirmā palīdzība saskaņa ar IITF instrukciju Nr.4.
- 1.14. Par konstatētiem iekārtu, ierīču un instrumentu bojājumiem jāziņo auditorijas un datoru klases apsaimniekojošā institūta laboratoriju vadītājam.
- 1.15. Par auditorijās vai datoru klasēs notikušu nelaimes gadījumu, vai citu ārkārtas gadījumu jāziņo sava institūtā direktoram un apsaimniekojošā institūta laboratoriju vadītājam un, ja nepieciešams, jāizsauc Neatliekamā medicīniskā palīdzība, zvanot pa tālruņi 113.
- 1.16. Rīcība ugunsgrēka gadījumā:
- 1.16.1. Ugunsgrēka gadījumā, nekavējoties paziņot Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam, zvanot pa tālruņi 112.
 - 1.16.2. Nekavējoties evakuēties, atskanot ugunsgrēka trauksmes signālam vai pamanot ugunsgrēku;
 - 1.16.3. Pildīt ugunsgrēka un glābšanas darbu vadītāja norādījumus;
 - 1.16.4. Nepieciešamības gadījumā jāizsauc Neatliekamo medicīniskā palīdzība, zvanot pa tālruņi 113.
- 1.17. Personas, kas pārkāpušas šīs Instrukcijas prasības, atkarībā no kaitējuma rakstura un sekām, var tikt sauktas pie disciplināratbildības, civiltiesiskās atbildības vai kriminālatbildības.

2. Darba aizsardzības prasības, uzsākot darbu:

- 2.1. Tekošā semestra sākumā nodarbinātajam jāiepazīstas ar darba pienākumu izpildei nepieciešamās auditorijas un datoru klases aprīkojuma lietošanas instrukcijām.
- 2.2. Nodarbinātajiem pašiem vai lūdzot palīdzību telpu apsaimniekojošā institūta laboratoriju vadītājam, ierodoties auditorijā vai datoru klasē, jāsagatavo darbavieta, individuālie aizsardzības līdzekļi un kolektīvos aizsardzības līdzekļi:
 - 2.2.1. vizuāli noteikt telpu drošumu, telpu un iekārtu elektrodrošību un ugunsdrošību, nepieciešamības gadījumā neuzsākt darbu un ziņot konstatētajām nepilnībām telpas apsaimniekojošā institūta laboratoriju vadītājam;
 - 2.2.2. ieslēgt apgaismojumu, noregulēt logu žalūzijas un izvēdināt telpas, ieslēgt lokālo ventilāciju, ja tāda ir ierīkota;
 - 2.2.3. novākt no sava un izglītojamo darba galdiem un no darba zonas visus studiju procesa nodrošināšanai nevajadzīgos materiālus, priekšmetus un aprīkojumu;
 - 2.2.4. jāpārliecinās par individuālie aizsardzības līdzekļu esamību, to tehnisko stāvokli un tie jāizmanto, ja tādi paredzēti studiju procesa nodrošināšanai.
- 2.3. Pēc telpu pārbaudes un darbvielu sagatavošana nodarbinātajiem (mācību spēkiem, laborantiem un mācību meistariem) jāaicina izglītojamos ieņemt darbvietas:
 - 2.3.1. izglītojamie auditorijās un datoru klasē drīkst ienākt tikai pēc mācībspēka vai laboranta uzaicinājuma, mierīgi, bez skriešanas;
 - 2.3.2. somas un virsdrēbes jānoliek mācībspēka vai laboranta norādītā vietā;
 - 2.3.3. nodarbinātajiem vajag noregulēt savu biroja krēslu un lūgt to izdarīt arī izglītojamajiem (ja tāda iespēja pastāv) un monitoru, lai būtu ērti strādāt;
 - 2.3.4. izglītojamajiem savas kompetences ietvaros jāveic krēsla, galda, datortehnikas, instrumentu un cita aprīkojuma tehniskā stāvokļa pārbaudi un, ja tiek konstatēti mēbeļu un aprīkojuma bojājumi, tad jāinformē mācību spēks vai laborants.

- 2.4. Nodarbinātajiem un izglītojamajiem, uzsākot darba seansu, datortehnikas un cita tehniskā aprīkojuma iedarbināšana jāveic saskaņā ar lietošanas instrukcijām un nēmot vērā mācību spēka vai laboranta norādījumus.
- 2.5. Nodarbinātajiem un izglītojamajiem aizliegts uzsākt darbu, ja izpildās kāds no šīs instrukcijas 1.9. minētajiem nosacījumiem.

3. Darba aizsardzības prasības, veicot darbu:

- 3.1. Nodarbinātajiem un izglītojamajiem pienākumi darba laikā auditorijās un datorklasēs:
 - 3.1.1. izglītojamajiem, izpildot praktiskos darbus, jāievēro datortehnikas un cita aprīkojuma lietošanas instrukciju prasības un mācībspēku un laborantu norādījumi;
 - 3.1.2. ik pēc 45 minūšu darba ar datortehniku ievērot 5 – 15 minūšu garas atpūtas pauzes, kuru laikā ieteicams veikt relaksējošus vingrinājumus acīm un muskulatūrai, iziet pastaigāties koridorā, izvēdināt auditoriju vai datoru klasi utt.
 - 3.1.3. izglītojamajiem jābūt piesardzīgiem un uzmanīgiem, lai netraucētu citus studējošos, ja studiju procesam tas nav nepieciešams, neatstāt savu darvietu;
 - 3.1.4. darba laikā telpas uzturēt tīras un kārtīgas, atkritumus izmest šim nolūkam paredzētajās tvertnēs;
 - 3.1.5. par konstatētajām nepilnībām, biroja krēslu, biroja mēbeļu un darba aprīkojuma bojājumiem ziņot sava kursa mācībspēkam vai apsaimniekojošā institūta laboratoriju vadītājam.
- 3.2. Izglītojamajiem auditorijās un datoru klasēs studiju procesa laikā aizliegts:
 - 3.2.1. sēdēt uz bojātiem krēsliem, un par pamanītajiem krēslu bojājumiem jāinformē kursa mācību spēks vai apsaimniekojošā institūta laboratoriju vadītājs;
 - 3.2.2. patvalīgi pārvietot, atvērt datoru sistēmas bloku vākus, vai citādi bojāt datortehniku un citu datoru klases aprīkojumu;
 - 3.2.3. patvalīgi instalēt vai izdzēst datoros uzstādīto programmatūru, vai mainīt to iestatījumus.
 - 3.2.4. ēst un dzert, datortehnikas tuvumā novietot dzērienus un citus šķidrumus;
 - 3.2.5. ja pamanāt, ka kāda ierīce aizdomīgi karst, kūp vai trokšņo, tā nekavējoties jāizslēdz un jāziņo kursa mācībspēkam vai apsaimniekojošā institūta laboratoriju vadītājam.
- 3.3. Izglītojamajiem auditorijās un datoru klasēs jāievēro mācību spēku un laborantu norādījumi, fakultātes iekšējās kārtības noteikumi un LBTU datortehnikas un interneta tīkla pieslēguma lietošanas noteikumi.

4. Darba aizsardzības prasības, beidzot darbu:

- 4.1. Nodarbinātajiem un izglītojamajiem pienākumi, beidzot darbu:
 - 4.1.1. izglītojamiem beidzot darbu, jābeidz darba seanss saskaņā ar datortehnikas un cita tehniskā aprīkojuma lietošanas instrukciju prasībām un nēmot vērā mācībspēku vai laborantu norādījumus;
 - 4.1.2. izglītojamiem beidzot darbu, jāsakārto sava darbvieta un auditoriju vai datoru klasi drīkst atstāt tikai pēc mācībspēka vai laboranta atļaujas, mierīgi, bez skriešanas;
 - 4.1.3. nodarbinātajiem (mācību spēkiem un laborantiem) jāpārbauda vai izglītojamo darbvietas sakārtotas, dienas beigās jāpārbauda vai izslēgta visa datortehnika, video projektors un cits auditoriju un datorklašu aprīkojums;
 - 4.1.4. nodarbinātajiem (mācību spēkiem un laborantiem) pirms iziešanas no auditorijas vai datoru klases jānotrā tāfele, jāizslēdz apgaismojums, lokālā ventilācija un gaisa kondicionēšanas iekārta, jāaizver logi, ja tie vēdināšanas nolūkā tika atvērti.
- 4.2. Nodarbinātajiem (mācību spēkiem un laborantiem) izejot no auditorijas vai datoru klases, jānoslēdz telpa un telpas atslēgu jānodos glabāšanā institūtā.

5. Darba aizsardzības prasības ārkārtas situācijās:

- 5.1. Ja radusies nodarbināto vai izglītojamo veselībai un dzīvībai bīstama situācija, kura var izraisīt nelaimes gadījumu, nekavējoties pārtraukt darbu, jābrīdina citi tuvumā esošo nodarbinātie un izglītojamie, un par notikušo jainformē apsaimniekošā institūta laboratoriju vadītājs.
- 5.2. Ugunsgrēka gadījumā, vai pamanot atklātu liesmu un telpu piedūmojumu:
 - 5.2.1. paziņot par ugunsgrēku Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests (VUGD) pa tālr. 112;
 - 5.2.2. ja nav nostrādājusi automātiskā ugunsdrošības signalizācija (AUS), tad to iedarbina manuāli, nospiežot signalizācijas trauksmes pogu;
 - 5.2.3. uzsākt nodarbināto un izglītojamo evakuāciju pa tutvāko evakuācijas ceļu, vadoties pēc evakuācijas ceļu zīmēm un izgaismotām izejas norādes zīmēm, un iespēju robežās pārliecīnāties, vai visi cilvēki ir pametuši telpas;
 - 5.2.4. iespēju robežās veikt pasākumus ugunsgrēka ierobežošanai un likvidēšanai izmantojot ēkā izvietotos ugunsdzēsības līdzekļus un inventāru;
 - 5.2.5. sagaidīt VUGD apakšvienības ierašanos un līdz ar ugunsdzēsēju apakšvienības ierašanos jāpakaļaujas ugunsdzēsības dienesta vecākajam virsniekam.
- 5.3. Elektriskās strāvas trieciena gadījumā rīkoties saskaņa ar instrukciju Nr.3. "Instrukcija elektrodrošībā (neelektro personālam)", jānovērtē situācija un uzmanīgi jācenšas pārtraukt strāvas iedarbību. To var izdarīt, pārtraucot elektroapgādi, izslēdzot elektrības galveno drošības slēdzi (automātslēdzi, drošinātāju) vai elektroiekārtu. Ja tas neizdodas vai nav iespējams, nekādā gadījumā nedrīkst cietušajam pieskarties, bet šādās situācijās cietušo var mēģināt atbrīvot no strāvas iedarbības ar elektrību nevadoša (piemēram, gumijas vai sausa koka) priekšmeta palīdzību. Kad cietušais ir atvienots no strāvas iedarbības, jāmēģina ar viņu sazināties. Ja cietušais neatbild un nereagē, nepieciešams izsaukt neatliekamo medicīnisko palīdzību, zvanot pa tālruni 113.
- 5.4. Traumu vai nelaimes gadījumā cietušajam nekavējoties sniegt pirmo palīdzību saskaņa ar instrukciju Nr.4. "Darba aizsardzības instrukcija pirmās palīdzības sniegšanā" un izsaukt Neatliekamo medicīnisko palīdzību, zvanot pa tālr. 113 vai 112.
- 5.5. Avārijas vai nelaimes gadījuma notikuma vietu saglabāt neskartu. To izmainīt drīkst tikai gadījumā, ja tas saistīts ar palīdzības sniegšanu vai traucēta operatīvā transporta kustību.

IZSTRĀDĀJA:

IITF dekāna vietnieks saimnieciskajos
jautājumos

/ Andrejs Paura /

2024. gada 23. janvāris

SASKANOTS:

Datoru sistēmu un datu zinātnes institūta
laboratoriju vadītāja

/ Valentīna Balss /

Matemātikas un fizikas institūta
laboratoriju vadītāja

/ Janīna Rumba /

Inženiertehnikas un enerģētikas institūta
laboratoriju vadītāja

/ Ilze Menķe /

Mehānikas un dizaina institūta
laboratoriju vadītājs

/ Juris Boldiševics /

Mehānikas un dizaina institūta
laborante

/ Vizma Slava /